

בעודשי"ת

שפע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת יתרו תשפ"ד

גליון ב' אלפים ק"ח

שנה מ" • גליון י"ז

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שפע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' דברי חיים 5 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת יתרו תשל"א

- מי שהוא במעלה העליונה ביותר הוא מיצר על החשכות הרוחנית, אשר זה הוא עיקר הגלות, גלות הדעת.
- בני ישראל במצרים היו כבר משוקעים במ"ט שערי טומאה ולא יכלו לצאת בכוחות עצמם, ואז הוציאם הקב"ה בעצמו משם בהנהגה עילאה מיוחדת, וכן גם בכל הגלויות.
- עיקר הטעם של תקיעת שופר הוא כדי לעורר את בני ישראל לתשובה, להסיר מעליהם הבגדים הצואים ולהלבישם מחלצות לבנים, על ידי הקבלה לעזיבת החטאים.
- כשרואה השטן את מצב הדור שעל אף ששונים וחוזרים על תקיעתם אינם יודעים איך לעשות תשובה באמת, כי מצבם בשפל המדרגה עד מאד, אז הוא אומר כי בודאי השתא אתי משיחא, ומטא זימניה למתבלע.
- ביום הכפורים מלמד השטן כביכול סניגוריה על בני ישראל שהם כמלאכים וכו', וכוונתו בזה לא ללמד זכות עליהם אלא הוא חורש רעתם, כדי למנוע את פעולת השי"ת כלפיהם בהנהגה עילאה מיוחדת.
- כשאף ניצוץ אור אינו נראה לעין ואין מציאות שבני ישראל יעשו תשובה בכוחות עצמם, לעת כזאת רק הקב"ה בעצמו צריך להחיש לנו הישועה ממרום.
- הנשק וכלי הזיין להילחם עם כוחות הטומאה הם רק על ידי עסק התורה הקדושה באמת ובלב שלם ללא עירוב טוב ורע.
- בזמן שרשעי ישראל מרימים ראש ועומדים עלינו בדברי כפירות ומינות, אזי סימן הוא שהגיע הזמן שיעמוד הקב"ה ויבער רוח הטומאה מן הארץ.
- בתשעה באב מסירים את הפרוכת מארון הקודש ומכבין את הנרות ויושבים לארץ, כי הפכנו להיות בזויים ומבוזים ונתונים ללעג ולקלס, ואנו מייחלים כי מהרה יאירו משמים הנרות של ישראל.
- המהרי"ל לא היה מגיד ההלכה אל הבחורים בתענית אסתר, למען יראו בשמים כי אין מי שילמד תורה לישראל וכבר כלו הקיצין, ואז יעזור השי"ת וימחה את זכר עמלק.
- התנוצצות הגאולה באה מתוך הסתר.
- יתרו חשב תחילה שאפשר לו לעבוד את השי"ת אף מרחוק, אך כששמע קריעת ים סוף שנצטוו משה ואתה הרם את מטך ונטה את ירך על הים וגו', וכן מלחמת עמלק שנאמר והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו', אז הבין כי עליו לבוא אל משה אל המדבר כדי שהשי"ת יעזור גם לו ויצילחו מדרת שחת.

*

לפרשת יתרו – בדרך דרוש

דברי תורה מאת ב"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

ויגבה לבו בדרכי ה'

- יחד עם מדת הענוה הנדרשת מכל אדם, צריך הוא גם גאות דקדושה כדי שלא יפול ליאוש ועצבות.
- מספה"ק תפארת שלמה שיש צדיק אובד בצדק, היינו שנכשל בגאווה, ויש רשע מאריך ברשעו מחמת ענוה פסולה.
- הקב"ה הרכין את השמים שרומזים להתנשאות על הר סיני שרומז לענוה, כי צריכים את שניהם לצורך קיום תורה ומצוות.
- מספה"ק נועם אלימלך, שזהב רומז לענוה ולכן הוא בסדר אותיות יורדות, וכסף רומז לגאווה ובסדר אותיות עולות.
- לכן נצטוו ישראל, לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב, היינו רק גאווה או רק ענוה ענוה, אלא בגאווה דקדושה.
- מספה"ק ייטב לב על דברי בני ישראל היש ה' בקרבנו וגו', שסברו שמחמת שפל מצבם אינם ראויים לעבוד את ה' ועקב כך התרשלו בקיום מצוות, ולכן בא עמלק, עד שהרים משה ידו ורמז להם על גאות דקדושה.
- בקריעת ים סוף נכנע פרעה שהיה משורש מדת הגאווה, ועם כל זה הראו לישראל את בחינת הרם את מטך.
- יתרו אף שהיה כהן מדין התחזק בגאווה דקדושה כפי שלמד מקריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

*

חבר אני לכל אשר יראוך

מדברות הקודש בשולחן הטהור לרגל חמשה עשר בשבט העעל"ט
לקראת הכינוס הכללי 'רצוננו' דקהל חסידי צאנז

לעילוי נשמת

רב האי גאון וצדיק המפורסם לשם ולתהלה, זקן שקנה חכמה, שריד לארזי הלבנון, פה מפיק מרגליות שהיה דולה ומשקה מתורת רבותיו הק', שייף עייל שייף ונפיק, חריף ובקי טובא בחדרי תורה, חסידא ופרישא ונהורא נפישא, אור מופלא רום מעלה, מרביץ תורה וחסידות שהמית עצמו באהליהם כל חייו, אהוב לשמים ולבריות, מצניע לכת עם ה' אלקיו,

חומר מגזע אראלים ותרשישים

כקש"ת הגאווה"צ רבי **אלחנן היילפרין** זצוק"ל

גאב"ד ראדומישלא – גולדרס גרין

ונשיא התאחדות קהילות החרדים בלונדון

נתבקש לישיבה של מעלה ביום כ"ט בשבט תשע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י מוקיר זכרו ומכבדו בחייו ובמותו
הרה"ח ר' **אברהם יעקב רפאל אורמונד** הי"ו – לונדון

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת יתרו תשל"א

נקדים מה שכתב רביה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בספה"ק נועם אלימלך (בפרשתן) לכאר דברי הכתוב הנ"ל כי הוציא ה' את ישראל ממצרים, וז"ל, להיות שאנו אומרים בנוסח ברכת הגאולה (הגדה של פסח) הוציאנו מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה ומאפילה לאור גדול, ונעיין בהשינוי לשון למה בא להורות. ונראה היות שכל אחד הבין מעלת הגאולה ההיא לפי מדרגת גלותו שהיה בו, דהיינו מי שהיה עובד בחומר ובלבנים הקשה הכיר טובות הכורא ברוך הוא בהוציאו משיעבוד הקשה, ויש אשר לא שעבדו בהם כמו שבטו של לוי אלא שהיו מוכנעים כעבדים, והבינו מעלת הגאולה על אשר יצאו בה לחירות, ויש אשר היו במעלה העליונה ולא חשבו לזה ולא לזה, רק עיקר מנמתם היה שיגאלו למען יעבדו השי"ת בלי שום מניעה, כהיותם במצרים במקום הטומאה היה הענן והחושך של מסך המכבדיל עליהם, ואחר כך כשיצאו אור נגה עליהם להוסיף עליהם בעבודה הולך ואור למעלה למעלה, זה היה עיקר שמחתם בצאתם ממצרים.

ולזה בא השינוי לשון, למדרגה אחת אמר משעבוד לגאולה, וכנגד הב' אמר מעבדות לחירות, וכנגד החלוק הג'

בתורה"ק (שמות יח, א-ה) וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים וגו', ויבא יתרו חותן משה ובניו ואשתו אל משה אל המדבר אשר הוא חונה שם הר האלקים וגו'.

ברש"י, וישמע יתרו, מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק (ראה זכחים קטו, א; מכילתא מסכתא דעמלק א).

ויש לדייק אומרו, את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו, שלכאורה תיבת עמו אך למותר. גם צריך ביאור למה הוציא הכתוב את משה מן הכלל ומנאו לחוד, למשה ולישראל עמו.

עוד בפרשתן (יט, ג-ה) ומשה עלה אל האלקים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ וגו'.

מומאה ואם היו מתמהמהים עוד רגע אחד היו נופלים לשער ה' וכבר לא היה בכוחם לצאת, והשי"ת חיכה להם עד הרגע האחרון כדי שיעשו תשובה בכוחות עצמם, וכאשר ראה שכבר כלו הקיצין ואם יתמהמהו עוד רגע אחד כבר לא יהיה בכוחם לצאת, לכן הציל אותם השי"ת בעצמו.

וזה על דרך שכתב זקה"ק זי"ע בדבריו חיים (פרשת בא) לפרש הפסוק (שמות יב, מ-מא) ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלושים שנה וארבע מאות שנה, ויהי מקץ שלושים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים וגו', על פי מה ששמע ממורו ורבו הרה"ק מראפשיץ זי"ע על מה שאמרו חז"ל (פנהדרין צח, א) זכו אחישנה, לא זכו בעתה, דהפירוש הוא כך, ידידע שיש למעלה קץ ידוע, ובשעה שהעולם תחת נקודת הקץ לא יאחר, כי ידוע שהעולמות יש להם הילוך, ובהגיע העולם תחת נקודת הגאולה לא יאחר, אך אם זכו ישראל וכו' יקרא הקב"ה להעולמות ויבואו תחת נקודת הקץ וכו', והנה כמו כן היה הקץ של גאולת מצרים לאחר ת"ל שנה, וישראל יצאו קודם, משום שהקב"ה כלל כל הת"ל שנים תחת נקודת קץ הגאולה, כמו אם זכו אחישנה וכו', ולכן הפירוש בכתוב כך הוא, ומושב בני ישראל ת"ל שנה, ואך הלא לא ישבו רק רד"ו שנה, ומתריך ויהי מקץ, היינו הנקודה של הגאולה, ועצם היום, היינו תכלית של יום הגאולה נתעורר, והיה נשלם הת"ל שנה, והוציא ה' בני ישראל ויצאו כל צבאות ה', היינו הקדושה שהיה בגלות וכו', אתר"ק עיי"ש בארוכה (וכן שם

אמר מאפילה לאור גדול. וזהו גם כן בכאן, שיתרו הבין שמסתמא יציאת מצרים היא הטובה המתחלקת לפי מעלת אנשים, וזהו אשר עשה [אלקים] למשה ולישראל, שלמשה עשה בוודאי באופן אחר מבשאר ישראל, אלא שבזה הושוו כולם בכללות יציאת מצרים, וזהו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים וכו', עכר"ק עיי"ש עוד.

הרי לנו כי מי שהוא במעלה העליונה ביותר הוא מיצר על החשכות הרוחנית, אשר זה הוא עיקר הגלות, גלות הדעת, ועל כך יקונן (איכה א, יד) נתנני ה' בידי לא אוכל קום.

והנה הבורא כל עולמים ית"ש אומר (מלאכי ג, ז; זכריה א, ג) שובו אלי ואשובה אליכם, וכנסת ישראל אומרת (איכה ה, כא) השיבנו ה' אליך ונשובה (ראה איכה רבה ה, כא), כי אומרת שאנו בבחינת אין תבוש מתיר עצמו מבית האסורים (ברכות ה, ב), וכאשר ימש חושך ולא קמו איש מתחתיו, רק הבורא כל עולמים שהוא כל יכול ויכול לברוא אדם יש מאין הוא יגולל חושך מפני אור, ורק הוא יכול לרפא את נשמותינו הכאובות כדי שנוכל לשוב לפניו באמת, כמאמר הכתוב (שמואל ב יד, יד) וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח. ועל זה מתחננים אנו לפניו השיבנו אבינו לתורתך וקרבנו מלכנו לעבודתך והחזירנו בתשובה שלמה לפניך, וממקומך מלכנו תופיע.

וכך היה בגאולת בני ישראל ממצרים, שנאמר (שמות יב, לג) ולא יכלו להתמהמה, ואיתא מהארז"ל (סידור הארז"ל, הגדה של פסח, פיסקא מצה זו) כי בני ישראל היו משוקעים שמה במ"ט שערי

בפרשת בלק; ורע קודש, ליקוטים, לפרשת נצבים, ד"ה בעתה אחישנה).

ועוד כתב זקה"ק זי"ע בדברי חיים (עיי"ש בפרשת וישב, פרשת וקהל, ועוד) שיש הנהגה מסותרת וממירה שבה מנהיג הקב"ה את עולמו, ובראותו שיד הטומאה גברה מאד ושמו הגדול יתברך התחלל כל כך, עד שנרמה שעוד קימעא תגבר יד הטומאה לכלות לגמרי את אור הקדושה ולהחריב את כל העולמות, אזי ברנע האחרון כשהסמרא אחרא סבורה שתיכף ומיד תגבר ידה לגמרי, אז השי"ת המהוה כל היות עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות מתנהג בהנהגה עילאה מיוחדת שלא כדרך הטבע, ועוצר בעד הטומאה מלהפיק את זממה, בבחינת האומר לים עד פה תבוא (סליחות לעשרה בטבת, עפ"י איוב לח, יא), עיי"ש בד"ק.

וכאמור כן היה בנאולת בני ישראל ממצרים, שהיו כבר משוקעים במ"ט שערי טומאה ולא יכלו לצאת בכוחות עצמם, ואז הוציאים הקב"ה בעצמו משם בהנהגה עילאה מיוחדת, וכן גם היה בכל הגלויות שגלו ישראל כפי ששישכיל ויראה כל המתבונן היטב בדברי הנביאים.

*

בוזה נראה לבאר המדרש (פרקי דרבי אליעזר, פרק מו), ראה סמאל שלא נמצא בהם חטא ביום הכפורים, אמר לפניו רבוננו של עולם יש לך עם אחד בארץ כמלאכי השרת בשמים, מה מלאכי השרת אין להם קפיצין כך ישראל עומדים על רגליהם ביום הכפורים, מה מלאכי ישראל אין להם אכילה ושתיה

כך ישראל אין להם אכילה ושתיה ביום הכפורים, מה מלאכי השרת נקיים מכל חטא כך ישראל נקיים מכל חטא ביום הכפורים, מה מלאכי השרת שלום מתווך ביניהם כך ישראל שלום מתווך ביניהם ביום הכפורים, והקב"ה שומע עתירתן של ישראל מן הקמיגור שלהם ומכפר על המזבח ועל הכהנים ועל כל עם הקהל למגדול ועד קטן, שנאמר (ויקרא טו, לג) וכפר את מקדש הקודש, ע"כ. וצריך ביאור דאמנם לשמן ביומא דכיפורי לית ליה רשותא לאסמוני (יומא ב, א), אבל מי ביקש זאת מידו ללמד זכות על בני ישראל.

בן יש לבאר הגמרא (ראש השנה טו, א), אמר רבי יצחק למה תוקעין בראש השנה, למה תוקעין, רחמנא אמר תקעו, אלא למה מריעין, מריעין, רחמנא אמר זכרון תרועה, אלא למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, כדי לערבב השמן. ובתוספות (שם ע"ב ד"ה כדי לערבב את השמן) פירש בערוך כדאיתא בירושלמי בלע המות לנצה וכתוב והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, כד שמע קל שיפורא זימנא חדא בהיל ולא בהיל, וכד שמע תניין אמר ודאי זהו שיפורא דיתקע בשופר גדול ומטא זימניה למתבלע, ומתערבב ולית ליה פנאי למעבד קמגוריא, ע"כ. וצריך ביאור וכי אינו יודע שהקב"ה ציוה בתורתו הקדושה לתקוע בראש השנה, והוא הרי כבר ראה שתקעו אף בכל חודש אלול ולא בהיל.

והנראה לומר, דהנה רבינו סעדיה גאון (מונב באבודרהם, סדר תפלת ראש השנה) מונה עשרה ענינים במצות

ועוד; ועיין נדרים מ, ב בתוס' ד"ה כשהן תוהין), ששוכחים את מעשיהם הרעים, את ביטול התורה שלהם ואת חטאת נעוריהם.

והנהגה כל זמן שהשמן רואה שבני ישראל נתונים לבזה ולמשסה, ואין לך יום שאין קללתו מרובה משל חבירו, והמינות והכפירה מלאה בעולם, אינו מתבהל, אולם בראש השנה כד שמע קל שיפורא זימנא חדא אזי תחילה בהיל הוא מאד, בחושו בו כי עתה יתחזקו בני ישראל בכל כוחם בתפילתם ויבקשו מהש"ת שיצילם מרשת היצר הרע אשר נלכדו בה ויקבלו עליהם עזיבת החטא באמת, ועל כן הוא נבהל שמא יעשו תשובה מעומק לבבם, וכולם ירצו לביתם להחזיר את הגזילות שבידם ממשך כל השנה, ויודיע כל אחד לבני ביתו דעו שמהיום נעשיתי לבריה חדשה, ובכך יביאו את המשיח.

אבל השמן בהיל ולא בהיל כיון שרואה הוא שאף אחד לא רץ לביתו לשבור את אלילי כספו וזהבו, ואף אחד לא נתעלה מרצונו לעשות תשובה באמת, וירא כי אין איש שם על לב לשוב אל ה' מעומק לבבו, והדור חסר דעה ממש, כדברי הנביא (ישעיה א, ה) על מה תבו עוד תוסיפו סרה כל ראש לחלי וכל לבב דוי, וכמה שהדור שרוי יותר בצרות מתגבר עליו רוח הטומאה. אמנם הם צועקים וכוכים אבל אינם יודעים איזה הוא הדרך בה ישכון אור לשוב אל ה' אלקיהם באמת, והגם שתוקעין אינם שמים על לב כי לא נשתנו ונותרו עדיין באותה דרך בה הלכו ביום אתמול, ואינם יודעים איך לצאת מסבך היצר

תקיעת שופר בראש השנה, ובהם, כי יום ראש השנה הוא ראשון לעשרת ימי תשובה, ותוקעין בו בשופר להכריז על ראשנו כמי שמוהיר ואומר כל הרוצה לשוב ישוב, ואם לאו אל יקרא תגר על עצמו וכו'. כן להזכירנו חרבן בית המקדש וקול תרועת מלחמת האויבים כמו שנאמר (ימיה ד, יט) כי קול שופר שמעת נפשי תרועת מלחמה, וכשאנו שומעים קול השופר נבקש מאת השם על בנין בית המקדש. כן כשנשמע תקיעת השופר נירא ונחרד ונשבר עצמנו לפני הבורא, כי כך הוא טבע השופר מרעיד ומחריד, כמו שנאמר (עמוס ג, ו) אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו. כן להזכיר יום הדין הגדול ולירא ממנו שנאמר בו (צפניה א, טו) קרוב יום ה' הגדול קרוב ומהר מאד יום שופר ותרועה. עיי"ש. וכן כתב הרמב"ם (הלכות תשובה ג, ד) וז"ל, אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם.

הרי לנו כי עיקר הטעם הוא כדי לעורר את בני ישראל לתשובה, להסיר מעליהם הבגדים הצואים ולהלבישם מחלצות לבנים, על ידי הקבלה לעזיבת החטאים, שיקבל כל אחד לעצמו שמהיום והלאה לא יחטא עוד, וזה צריך להיות מעומק הלב באמת, שיקבל עליו כי יותר נוח יהיה לו להישרף באש מאשר לעבור אפילו על ניצוץ קמץ של אוהרה אחת מדברי חז"ל הקדושים, ולא יהיה כגדר רשעים מלאים חרמות (ראשית חכמה, שער היראה פ"ג; אברבנאל, שמואל ב' יג, טו; תניא, פרק יא; אנרא דכלה, פרשת דברים;

שכביכול מלמד סניגוריה על בני ישראל שהם כמלאכים וגם מתענים ביום הכפורים ככתוב בתורה, ובודאי עוד ייטיבו דרכם יותר ויותר. וכונתו בזה לא ללמד זכות עליהם אלא הוא חורש רעתם, כדי למנוע את פעולת השי"ת כלפיהם בהנהגה עילאה מיוחדת. [אבל הקב"ה שומע עתירתן של ישראל מן הקטיגור שלהם ומכפר וכו', כדברי המדרש הנ"ל].

ועל זה גם הכהן הגדול מבחר המין האנושי שנכנס ביום הכפורים לקודש הקדשים, עת בא לו אצל שעיר המשתלח היה אומר, אנא השם, חטאו, עוו, פשעו לפניך עמך בית ישראל (יומא טו, א), היינו שאומר לפני הקב"ה כי אי אפשר לחכות יותר כיון שמצב בני ישראל הוא בשפל המדרגה ממש ואין בכוחות עצמם לעלות ולשוב אליך, ולכן עשה אתה כמה שהבטחתנו להוציאנו מרשת היצר הרע ולהעלותינו אליך, והיה אומר, אנא השם, כפר נא לחטאים ולעוונות ולפשעים שחטאו ושעוו ופשעו לפניך עמך בית ישראל, ככתוב בתורת משה עבדך לאמר (ויקרא טו, ל) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו, פירושו, שרק כאשר יהיו לפני ה' אז יוכל להתקיים תטהרו.

*

ואם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו איזובי קיר, שכבר עברו מאז חורבן בית מקדשנו יותר מי"ט מאות שנה והחושך מכסה ארץ, ובעוונותינו הרבים אף ניצוץ אור אינו נראה לעין ואין מציאות שבני ישראל יעשו תשובה

הרע ומן הבור אשר נלכדו בו, ואדרבה נופלים יותר ויותר בתוך הבור.

וכד שמע תניין שתוקעין וחוזרים ותוקעין, היינו שרואה את מצב הדור שעל אף ששונים וחוזרים על תקיעתם אינם יודעים איך לעשות תשובה באמת, כי מצבם בשפל המדרגה עד מאד, אז הוא אומר כי בודאי השתא אתי משיחא, ודאי זהו שיפוצא דיתקע בשופר גדול, כי אי אפשר לחכות יותר והגאולה צריכה לבוא מיד, ומטא זימניה למתבלע. ועל כוונה זו תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערכב השמן, למען יראה השי"ת בעני עמו ויחיש מהרה את ביאת משיח צדקנו.

ובן ביום הקדוש יום הכפורים כאשר מתאספים בני ישראל בבתי הכנסיות לשפוך שיחם לפני השי"ת ועדיין לא עשו תשובה שלימה באמת, צועקת מדת הרחמים לפני השי"ת ראה את עני עמך הגוי הגדול הזה שמרוב הצרות והגלויות והיותם במירוף אחר מירוף כבר אין בכוחם לעשות תשובה, ושואלת עד מתי, כי כבר הגיע הזמן שתפעל עכשיו כלפיהם בהנהגה עילאה מיוחדת שלא כדרך הטבע כנ"ל משום שאי אפשר לחכות עוד יותר.

ואז בא השמן וטוען כי אין המצב נורא כל כך, והוא מעמיד פנים כסניגור על עם ישראל באומרו לפני הקב"ה - כדברי המדרש הנ"ל - רבנו של עולם יש לך עם אחד בארץ כמלאכי השרת בשמים וכו', מה מלאכי ישראל אין להם אכילה ושתיה כך ישראל אין להם אכילה ושתיה ביום הכפורים וכו', היינו

תהיון לי (שמות כב, ל), ואנשי תמיד יבדילו עוברים בארץ (יחזקאל לט, ד).

הנה ידוע שמעת לעת שולח השי"ת לעולם השפל נשמות קדושות כדי לתקן את העולם, אבל אם נתבונן בעיני שכלנו נראה שבכל יום אנו יורדים עוד יותר מטה מטה, ואמור יאמר כל איש הלא מיום הוולדי בכל עת חטאתי ומרדתי בבורא כל עולמים ונותרתי בלי לחלוחית של מצוה וכלי ניצוץ של מעשה טוב, ואיך מותר לי לומר דבר וחצי דבר בזה, אבל רבוננו של עולם לא אוכל לחשות ומוכרח אני לומר, כי הנה נראה בעינינו שחשכה גדולה ירדה לעולם וגדולה היא המרידה בבורא ית"ש, כדבר הכתוב (תהלים עג, יב) הנה אלה רשעים ושלוי עולם השגו חיל, בכל יום העולם פוחת והולך ולומדי תורה מתמעטים, ומדינות שלימות אינן יודעות מה זה יהודי, ותורה מונחת בקרן זוית כשכל הראש מונח רק בבצע כסף ובמתן שלמונים. על זה תסמך שערות ראשנו, האם כשיבוא ח"ו מבוש של מים או של אש האם כן יידעו שיש מנהיג לבירה, האם אז כבר יתגדל ויתקדש שמויה רבא ויהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו. אשר על כן לא נותר לנו אלא לייחל ולבקש מאת הקב"ה שיקיים בנו (יחזקאל לו, כה) וזרקתי עליכם מים טהורים, ורק על ידי כך שאתה בעצמך תזרוק עלינו מים טהורים או וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליותיכם אטהר אתכם וגו', ואנא ה' (תהלים נא, יב) לב טהור ברא לי אלקים ורוח נכון חדש בקרבי, ועשה נא כמו שהבטחתנו (ישעיה סה, יז) כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה ולא תזכרנה הראשונות ולא תעלינה על לב,

בכוחות עצמם, ולעת כזאת רק הקב"ה בעצמו צריך להחיש לנו הישועה ממרום.

ועל זה אמר נעים זמירות ישראל (תהלים צב, ו-ז) מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך, שכאשר איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת, וגם בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און, ומצב הדור הוא כך להשמדם עדי עד, אז רק ואתה מרום לעולם ה', כי הנה אויביך ה' כי הנה אויביך יאבדו יתפרדו כל פועלי און, וזה הזמן אשר (איוב כה, ג) קץ שם לחושך, שכאשר החושך רב על הארץ הוא סימן לעת הקץ.

וזה שאמר הכתוב בפרשתך, אתם ראתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, היינו שאני בעצמי אשא אתכם ואביא אתכם אלי חזרה אל שערי הקדושה, כיון שראיתי שאין בכוחכם לכד לעלות ממ"ט שערי טומאה, ועל כן ועתה אם שמוע תשמעו בקולי, מעתה עליכם להיזהר ולקיים את כל האמור בכתוב ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ וגו'.

*

בזה נראה לפרש המסורה (מוכאת כבעל הטורים, בראשית י, ט), יאמר ג' פעמים, על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני ה' (שם), על כן יאמר בספר מלחמות ה' (במדבר כא, ד), ולציון יאמר איש ואיש יולד בה (תהלים פז, ה). בהקדם ביאור עוד מסורה (מוכאת כבעל הטורים, בראשית יג, יג) ג' ואנשי ריש פסוק, ואנשי סדום רעים וחמאים לה' מאד (שם), ואנשי קורש

אמנם כאשר רואים את פני הדור שלוחמים כביכול את מלחמות ה' אבל גם מעורב אצלם טוב ורע יחד, והם כנמרוד גבור ציד, שאוחזים החבל בשני ראשים, אזי ידוע נדע כי כבר כלו כל הקיצין וכבר הגיע זמן הגאולה, שיתקיים ולציון יאמר איש ואיש יולד בה, היינו שיכרא הקב"ה אותנו מחדש ככתוב הנ"ל כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה וגו'.

*

עוד נראה לומר, על פי מה שאמר הרה"ק רבי נחמן מברסלב ז"ע (ראה שיחות הר"ן אות לה, קכו, רכ) שלפני ביאת משיח צדקנו יהיה קשה להתחזק באמונה כמו שקשה למפס על קיר חלק, ואל תחשבו שכוונתי על מדרגות באמונה, אלא לאמונה פשוטה שיהיה קשה להאמין ב"ג עיקרי האמונה, וסיים לאמר, אם תשאלוני למה אני מגלה זאת, משום שבאותו זמן כשישורר בעולם חושך ואפילה נוראה ויווכחו כי רוח של שמד ירדה לעולם, יאמר האחד למשנהו מה זאת עשה אלקים לנו, ויהיה קשה מאד להתחזק באמונה פשוטה ולהחזיק מעמד, אז יתחזקו בזה שהיה פעם יהודי בשם ר' נחמן, שאמר כבר בזמנו שעוד יהיה דור כזה עם חשכות ונסיונות באמונה, ובכח נבואה זו יתחזקו. עכ"ק.

ובדברים האלה על הקושי להתחזק באמונה לפני ביאת המשיח גם מובא בספרים הקדושים (עיין זוה"ק פרשת אחרי, ח"ג דף נה, א), ומבלעדי זאת לא היינו יכולים להתקיים. ועל כך אמר הכתוב (דניאל יב, א) ובעת ההיא יעמוד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך

וכן (יחזקאל יא, ט) ונתתי להם לב אחד ורוח חדשה אתן בקרבכם והסירותי לב האבן משרם ונתתי להם לב בשר.

זוה רמזו לנו בדברי המסורה, ואנשי תמיד יבדילו עוברים בארץ, שאכן אנשי מעלה יבדילו עצמם מן עוברי עברה בארץ ופורשים מן החוטאים והמורדים, כשהם אומרים כי הפצם להישאר נקיים עם הבורא כל עולמים, אבל צא וראה מה עלתה בסופם שאף הם היו כמו ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד, ואף מורדים רח"ל כבורא כל עולמים. לנוכח כך אומר הקב"ה ואנשי קודש תהיון לי, שרק אני בעצמי אחזיר אתכם אלי ואבער רוח הטומאה מן הארץ, כבקשתכם (בתפילות הימים הנוראים) ותמלוך אתה הוא ה' אלקינו מהרה לכרך על כל מעשיך וכו'.

וכן יורמזו לנו הדברים בדברי המסורה, על בן יאמר בספר מלחמות ה', היינו שמוטל על האיש הישראלי להילחם בכל כוחותיו עם כוחות הטומאה אשר סובבים אותו השכם וערב ולא להרפות מהמלחמה הזאת, אבל כשרואים את הרשעים והכופרים שמראה פניהם כנמרוד גבור ציד, ואפילו אלה אשר נאמר עליהם על בן יאמר בספר, היינו שעוד לומדים קצת בנמרא הקדושה, אבל הם עצמם בתוכיותם רשעים וכופרים ומורדים, אזי על בן יאמר להם שהם רק כנמרוד גבור ציד לפני ה', כי הנשק וכלי הזיון להילחם עם כוחות הטומאה הם רק על בן יאמר בספר, שרק על ידי עסק התורה הקדושה באמת ובלב שלם ללא עירוב טוב ורע אפשר לנצח במלחמות ה'.

פריצים וחללוהו, ואנו אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים ולקחת את הספרים הקדושים ולעסוק בהם, וכדברי זוהר הקדוש (פר' פקודי, רל"ב, ב; פר' ויקרא, ה, א) על הכתוב (עמוס ה, ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, שכנסת ישראל תפול כל כך עד שלא תוכל מעצמה להקים מהגלות, אלא הקב"ה יקים אותה ויאמר אנא אוקים לה, אקים את סוכת דוד הנופלת (שם ט, יא), עיי"ש.

ועל זה אמר המשורר האלקי (בומר לכה דודי נקבלת שבת) מקדש מלך עיר מלובה, והקב"ה אומר קומי צאי מתוך ההפכה, אבל אם רב לך שבת בעמק הבכא, היינו שאני קורא לך לקום ואינך יכולה לקום לבד, אז והוא יחמול עליך חמלה, רק הוא ית"ש ירחם ויושיע אותך.

והוא הדבר שרמוז במסורה, ולציון יאמר איש ואיש יולד בה, שיאמרו שיש בציון הרבה מבני ישראל, עוד איש יהודי ועוד איש יהודי, ובה נתנחם לכאורה, אבל לדאבון לב עיינו הרואות אשר בעוונותינו הרבים יש הרבה חברות מרעים וכופרים ובראשם ממשלת מורדים ורשעים, על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני ה', היינו שהם חוטאים לפני ה' בפלטרין של מלך, וזו היא מכה אשר לא כתובה בתורה. לעת כזאת על כן יאמר בספר מלחמות ה', היינו שאז נתבונן בספרים הקדושים ונמצא שזה הזמן של מלחמות ה', כדברי הנביאים, ויצא ה' ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב (זכריה יד, ג), ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה (עובדיה א, כא), והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני

והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר, וברש"י שם, ובעת ההיא יעמוד מיכאל, ישתתק כאלם שיראה הקדוש ברוך הוא דן בעצמו ואומר היאך אאבד אומה גדולה כזו בשביל ישראל וכו' עיי"ש, ובפשטות הוא משום שאז לא יהיה לנו מליץ יושר בשמים מגודל הקמרוג, כי הנה כשעשו ישראל את העגל במדבר עמד משה רבינו והליץ יושר עליהם כנאמר (שמות לב, יא) ויחל משה את פני ה' אלקיו ויאמר למה ה' יחרה אפך בעמך וגו', אבל לעת קץ לא ימצא לנו שום לימוד זכות, ורק הקב"ה בעצמו יושיענו.

והנה אנו הרור האחרון הזה אשר שתה את כוס התרעלה עד תומה ונשרפו ונהרגו מליונים רבים מאחינו בני ישראל, חשבנו שלאחר כל זאת יאמרו כולם אלכה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה (הושע ב, ט), ולבסוף ראו מה עלה בידינו, שנתגברו כוחות הטומאה ביותר וכל הפצם להעביר לשמד את בני ישראל ולהגביר את כוחם, ואין דורש ואין מבקש ואין שואל, ומי יגדור גדר ומי יעמוד בפרץ, ומנין נקח לעבוד את ה' אלקינו. מי בימינו יכול לעמוד כאלהו הנביא בהר הכרמל ולומר (מלכים א י"ב, י) קנא קנאתי לה' אלקי צבאות וגו', ואיפה יש לנו בימינו צדיקים כמתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו שבכותם נושעו ישראל.

ולעת כזאת בקשתינו היא רק תורה תורה חגוי שק והתפלשי באפרים, ועמדי נא לפני כסא הכבוד בככי ובתחנונים שיראה בעני עמו כי באו

בידם, ואחר חורבן בית המקדש נתבטלו הצדוקים והקראים, ויהודי היה נקרא רק מי שהחזיק בתורה ובמצוות, כשהאחרים הנותרים נסחפו אל הגוים והשתמדו, אשר זה היה תכלית החורבן לבער את המינים והאפיקורסים, ועל כך נתקנה או ברכת המינים, כמו שכתב הרמב"ם (הלכות תפילה ב, א) וז"ל, בימי רבן גמליאל רבו האפיקורוסין בישראל והיו מצירים לישראל ומסיתין אותן לשוב מאחרי השם, וכיון שראה שזו גדולה מכל צרכי בני אדם עמד הוא ובית דינו והתקין ברכה אחת שתהיה בה שאלה מלפני השם לאבד האפיקורוסין וקבע אותה בתפלה כדי שתהיה ערוכה בפי הכל.

ובמו שלאחר החורבן נותרו רק רבי יוחנן בן זכאי ותלמידיו, חכמי המשנה וחכמי התלמוד ורבנן סבוראי, ובית ישראל נותר זך ונקי כי נתקיים (יחזקאל ב, לח) וברותי מכם המורדים והפושעים בי וגו', כן גם בשאר גלויות שגלו ישראל עמדו הכשרים שבהם בכל הנסיונות ונותרו מאמינים בני מאמינים.

אבל בדורות האחרונים, לפני מועד הגאולה השלימה, וצריך להתקיים כל מה שניבאו הנביאים וחז"ל במאמריהם המובאים בתנ"ך כגמרא ובמדרשים, לכן שוב נהפך הדור ונפל לדיוטא התחתונה של הטומאה, כדאיתא בספרים הקדושים (ראה אור החיים הקדוש, שמות ג, ח) שבדרורו של משיח יהיו בני ישראל בנו"ן שערי טומאה, ועינינו הרואות שעמדה ממשלת כופרים שהם יותר גרועים מהצדוקים שהאמינו לכל הפחות בתורה שבכתב אבל הם אומרים לית דין ולית דיין.

גוים רבים וידעו כי אני ה' (יחזקאל לח, כג), וראיתם ושש לבכם ועצמותיכם כדשא תפרחנה ונודעה יד ה' את עבדיו וזעם את אויביו (ישעיה סו, יד), וידוע נדע כי עכשיו הוא זמן הישועה משמים.

*

איתא בשולחן ערוך (או"ח סימן תקנ"ג) שבתשעה באב אין מדליקין נרות בלילה כי אם נר אחד לומר לאורו קינות ואיכה, ובאגודה (על תענית ל, א; ועיין כל בו הלכות תשעה באב סימן סב; ומהר"ל מנהגים) שמכבין כל הנרות בבית הכנסת מלבד נר חזן אל יכבה ועוד נר אחד להדליק בו נר החזן אם יכבה, ודו"ז הגאון רבי יעקב עמדין (בסידורו, מנהגי ט' באב, דלת ב, הלון א) כתב על זה וז"ל, ועכשיו נפסדו ונתקלקלו כל המנהגים הראויים, מרבין בנרות לפני כל אחד כאילו הוא יום טוב, עכ"ל.

והנראה לומר בזה, דהנה כתב בכלבו (סימן סב; ומובא בבית יוסף או"ח סימן תקנ"ד), מנהג קדום שהנשים רוחצות ראשן מן המנחה ולמעלה ביום תשעה באב, והזקנים הראשונים ז"ל הנהיגו זה ולטובה נתכוונו, ועשו סמך לדבר על מה שאמרו באגדה (פתיחה לאסתר רבה אות יא; ירושלמי ברכות ב, ד) כי המשיח נולד ביום תשעה באב, וכמו שעשינו זכר לחורבן ולאבלות כן צריך לעשות זכר לגואל ולמנחם כדי שלא יתיאשו מן הגאולה עיי"ש. כן אנו אומרים פסוקי הנחמתא לאחר הקינות בתשעה באב.

והנה בכל התקופות עמדו עלינו הגוים הרשעים כהמן ואנטיוכוס ועוד, וכמה שמדות וגזירות רעות גזרו על עם ישראל להעבירם על הדת, ולא עלתה

כשנא זמן שרשעי ישראל מרמזים ראש ועומדים עלינו בדברי כפירות ומינות, אזי סימן הוא שהגיע הזמן שיעמוד הקב"ה ויבער רוח הטומאה מן הארץ, והוא זמן הגאולה שיתקיים ותמלוך אתה הוא ה' אלקינו מהרה לברך על כל מעשיך וכו', ולא תעמיד צדיקים לפני כסא המלוכה אלא אתה לברך תמלוך, ויגבה ה' צבאות במשפט וגו' (ישעיה ה, טו), כי כבר באו מים עד נפש.

ועל זה אנו מרמזים בתשעה באב, שביום המר הזה אנו מסירים את הפרוכת מארון הקודש ומכנין את הנרות

היתה חוזרת למקומה בזמן שהוא שגור עליה, ועתה בגלות האחרון אינו כן כי היא לא תחזור כך בזמנים של גליות האחרות. ומקרא זה מלמד כך שכתוב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, ולא כתוב נפלה ולא אוסיף להקימה. משל למלך שבטע על המלכה והשליכה מהיכלה לזמן ידוע, כשהגיע זמן ההוא מיד היתה עולה המלכה ויושבת לפני המלך, כן היה פעם אחת ושתים ושלש פעמים. בפעם האחרונה נתרחקה מהיכל המלך והשליך אותה המלך מהיכלו לזמן ארוך. אמר המלך פעם הזאת אינה כשאר פעמים שהיא תבוא כך לפני, אלא אני אלך עם כל בני היכלי ואבקש אותה. כשהגיע אליה ראה אותה שהיתה שוכבת על העפר, מי ראה כבוד המלכה בזמן ההוא והבקשות של המלך נגדה, עד שאחז אותה המלך בידי והקים אותה והביאה להיכלו ונשב על לה שלא יפרד ממנה עוד לעולם ולא יתרחק ממנה. כך הקדוש ברוך הוא בכל פעם שכנסת ישראל היתה בגלות כשהגיע הזמן היא באה וחזרה לפני המלך, ועתה בגלות הזה אינו כן, אלא הקדוש ברוך הוא יאחז בידיה ויקים אותה ויתרצה אליה וישיב אותה להיכלו וכו'.

וזה סימנא טבא לבני א-ל חי, כדאיתא בוורה הקדוש (פרשת ויקרא, ח"ג דף ג, א-ב), תא חזי בכלהו גלוותא דגלו ישראל, לכלהו שוי זמנא וקצא ובכלהו הוי ישראל תייבין לקודשא בריך הוא, ובתולת ישראל הות תבת לאתרהא בההוא זמנא דגור עלה, והשתא בגלותא דא בתראה לאו הכי דהא היא לא תיתוב הכי כזמנין אחרנין, והאי קרא אוכח דכתיב (עמוס ה, ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתיב. מתל למלכא דרגו על מטרוניתא ואשדי לה מהיכליה לזמנא ידיעא, כד הוה מטוי ההוא זמנא מיד מטרוניתא הות עאלת ותבת קמי מלכא, וכן זמנא חד ותרין ותלת זמנין, לזמנא בתרייתא אתרחקת מהיכלא דמלכא ואשדי לה מלכא מהיכליה לזמנא רחיקא, אמר מלכא האי זמנא לאו הוא כשאר זמנין דהיא תיתי קמאי הכי, אלא אנא איזיל עם כל בני היכלי ואתבע עלה, כד מטא לגבה חמא לה דהוה שכיבת לעפרא, מאן חמא יקרא דמטרוניתא בההיא זימנא ובעותין דמלכא לקבלה, עד דאחיד לה מלכא בידי ואוקים לה ואייתי לה להיכליה ואומי לה דלא יתפרש מינה לעלמין ולא יתרחק מינה. כך קודשא בריך הוא כל זמנין דכנסת ישראל בגלותא כד הוה מטוי זמנא היא אתיאת והדרת קמי מלכא, והשתא בגלותא דא לאו הכי אלא קודשא בריך הוא יוחיד בידהא ויוקים לה ויתפיים בהדה ויתיב לה להיכליה וכו' עיי"ש.^(א)

^(א) תרגום: בוא וראה בכל הגליות שגלו ישראל, לכולם שם זמן וקץ ובכולם היו ישראל שבים להקב"ה, ובתולת ישראל

מבקשים אנו מהשי"ת שירחם על עמו, שועת עניים אתה תשמע צעקת הדל - אפילו דל אחד - תקשיב ותושיע. וכן אמרו חז"ל (מגילה ב, א) שלשה עשר זמן קהילה לכל היא, שרומז על זמן קבוץ גלויות.

והנה פורים הוא זמן מחיית עמלק, ולזה רמז המהרי"ל שהיה ראש הדור בכך שלא היה מגיד ההלכה אל הבחורים בתענית אסתר, למען יראו בשמים כי אין מי שילמד תורה לישראל וכבר כלו הקיצין, ואז יעזור השי"ת ויקיים (שמות י, יד) מוחה אמה את זכר עמלק מתחת השמים.

והסתיר כוונתו האמורה כלפי חוץ ורק כלפי שמיא גליא, ונתן סמך לדבר מהכתוב (אסתר ב, כ) אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה וגו', כסימן להתנוצצות הגאולה הבאה מתוך הסתר, כפי שנראה דכורש המלך היה בנה של אסתר המלכה וה' העיר את רוחו לבנות את בית המקדש (ראה חגי א, וברשי"ש שם; סדר הדורות, חלק ימות עולם, האלף הרביעי, ג' אלפים ש"צ), והיא אסתר נכנסה אל בית אחשורוש הרשע והממא למקום התגברות הטומאה, ושם אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה, שלא היה אפשר להכיר שהיא מזרע ישראל, ואז נהיתה צעקה גדולה בשמים ואמרו ראו מה נעשה עתה בדור הזה שכולו דור של שמד, וכן הנביא אומר (נחמיה יג, כד) ובניהם חצי מדבר אשדודית ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם ועם. ולכן (אסתר ו, א) בלילה ההוא נדרה שנת המלך - שנת מלכו של עולם (מגילה טו, ב) - ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי

ויושבים לארץ, להראות כי הפכנו להיות בוויים ומבוזים ונתונים ללעג ולקלם, ואנו מייחלים לאמור כי מהרה יאירו משמים הגרות של ישראל, שכבר הגיע הזמן שיתקיים (צפניה א, יב) והיה בעת ההיא אחפש את ירושלים בנרות וגו', כפי שהיה בכל הגאולות, וכן דרכו של הבורא כל עולמים שמגדיל את כח הסמרא אחרא טרם הגאולה כדי שתתמלא סאתה, כמו (משלי טו, יח) לפני שבר גאון.

*

אֵתָא מהמהרי"ל (מנהגי מהרי"ל, הלכות פורים, אות ג; ומובא במגן אברהם או"ח סימן תרפו ס"ק ג) שלא היה מגיד ההלכה אל הבחורים בתענית אסתר, ונתן סמך לדבר (אסתר ב, כ) אין אסתר מגדתה וצריך ביאור ענין הדבר.

והנראה לומר בהקדם עובדא דהוה אצל זקה"ק מצאנו זי"ע, שפעם ביום י"ג באדר יום תענית אסתר הגיעו אליו גדולי ישראל וגאונים ארץ לשחר את פתחו, ולתמהוין כל הנוכחים ענה להם זקה"ק שלום בשפה רפה ומיד חזר לעניניו, שלא כדרכו תמיד לקבלם בכבוד הראוי לכבוד התורה. אמנם בלילה לאחר קריאת המגילה קבלם זקה"ק בסבר פנים יפות והתנצל בפניהם ואמר, כשנכנסתם היום הייתי טרוד עם שרי שבעים האומות ולא היה לי פנאי לדבר עמכם (ועיין שער יששכר, מאמרי אדר, מאמר ימי ששון, אות כד).

וענינו של יום זה י"ג באדר תענית אסתר כי אז מתחיל להתנוצץ אור הגאולה של חודש ניסן, ואז

שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. ויבואר דהנה בסוף הפרשה הקודמת הכתוב אומר (שמות ז, ח) ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידיים, ובגמרא (בכורות ה, ב) שריפו עצמן מדברי תורה, וביאר זקה"ק ז"ע בבני יששכר (מאמרי חודש אדר, מאמר ג, דרוש ו, אות טו) שעמלק הרשע גרם דעת הרע וספיקות באמונה עיי"ש, וכן איתא במדרש (במדבר רבה יג, ג; איכה רבה ג, כב; מדרש תנחומא פרשת כי תצא, פרקים ט-י) שעמלק היה נוטל מילותיהם של ישראל וזורק כלפי מעלה ומחרף ומגדף ואומר בזו חפצת עיי"ש.

והנה במצרים כאשר הכה ה' את פרעה ועמו בעשרת המכות, הרי הם באו בלי שום קושי וטכסיסי מלחמה מצד בני ישראל, אבל כשבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידיים נאמר (שמות ז, ט-י) ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק וגו', ויעש יהושע כאשר אמר לו משה להלחם בעמלק ומשה אהרן וחור עלו ראש הגבעה, ודרשו חז"ל (רש"י שם, מפרקי דרבי אליעזר פרק מד; מדרש תנחומא, פרשת בשלח, סימן כז) מכאן לתענית שצריכים שלשה לעבור לפני התיבה שבתענית היו שרויים. לכל זה לא הוצרכו במצרים, ולכאורה מה נשתנה עתה מאז. אלא הטעם כי מלחמת עמלק היתה מלחמה רוחנית, וכידוע ליודעים בספרי האמת, ואז צריכים להילחם בכל עוז, כמו שהיה כאשר נגזרה גזירה מהצאר ימ"ש לקחת מערי בני ישראל לצבא, שהצדיקים הקדושים לא יכלו לסבול זאת ולחמו בכל כוחם והיו כמה מהם שנסתלקו מן העולם, כי היתה זו מלחמה רוחנית.

הימים ויהיו נקראים לפני המלך, כדי לחפש זכות על בני ישראל, וכך נצמחה הישועה וממנה נושעו, והבן.

*

בזה יבואר הכתוב (ירמיה ל, ז) ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע, דהנה יעקב הוא מלשון (בראשית כה, כו) וידו אוחות בעקב עשו, ורמזו כאן כי אכן בכל פעם שהיתה עת צרה לבני ישראל נאספו כולם לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועסקו בתפילות ובתחנונים ובתעניות וישבו בתשובה לפני הבורא כל עולמים, אבל יגיע זמן שתהיה עת צרה 'ליעקב', היינו שאף אחד לא ישים אל לבו לשוב אל השי"ת בחזקה ולעסוק בתורה הקדושה, ולא ישימו פניהם אל השי"ת אלא ידם תהא אוחות בעקב עשו, שילכו אל הגויים, ובכך לקינו בכפלים, כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ במגנו (תהלים מד, כו), ונישאר מעט מהרבה, רק קומץ קמן של בני ישראל המחזיקים באמונה.

בבזו עת צרה ליעקב אז וממנה יושע, שיאמר הקב"ה לים עד פה תבוא, וירים קרן ישראל והתורה הקדושה, ונחמו נחמו עמי יאמר אלקיים (ישעיה מ, א), היינו שהשי"ת יושיע גם את אלו שהם בכחינת 'עמו' במדרגה הנמוכה ביותר כידוע (ראה שמות לב, ז), שאף הם יכריזו ה' הוא האלקים.

*

נתנה ראש ונשובה לכתוב בפרשתן, וישמעו יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו וגו', ודרשו חז"ל מה

הבין שאינו יכול להישאר במדין אלא עליו לבוא מיד אל משה אל המדבר ששם קרוב אליו יוכל לעבוד את השי"ת.

וזה שאמר, וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו וגו', פירוש, הן את זאת שהשי"ת עשה את ישראל לעמו, והן את אשר עשה למשה, שאפילו הוא צריך לעזרתו ית"ש, על כן תיכף מיהר ויבא יתרו חותן משה ובניו ואשתו אל משה אל המדבר וגו', כדי שהשי"ת יעזור גם לו ויציליהו מרדת שחת.

ולבן אנו קוראים את פרשת יתרו לפני השבוע האחרון של ימי השוכב¹, כי יודע אני האמת שכבר עברו חמשה שבועות ולא הטבתי את מעשי במאומה ואולי אף הרעותי אותם, ואנו מייחלים שכמו שעזר השי"ת בימים ההם לישראל עמו כן יעזור לנו בעת הזאת ויוציא את נשמותינו מעמקי הקליפות, ככתוב (שמואל ב יד, יד) וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, אף מי שנדח אל שער הגו"ן של הטומאה. ובמיוחד שכבר התחיל להאיר לנו האור של חודש אדר, שמזלו דגים, והם לא חטאו בזמן המבול, וכמה פעמים נמשכים ימי השוכב² גם לחודש אדר.

ויעזור לנו השי"ת שנוכל להתנהג מהיום והלאה בקדושה ובטהרה, ויתקיים (תהלים קיג, ז) מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון, ויעזור השי"ת לכל בני ישראל בכל מקום שהם בכל מקומות מושבותיהם, וישיע בבני חיי ומוזני ריחי, ויקיים (שם לג, י) ה' הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים, ותהיה שנת שמחה ויששון, ויוציאנו מעבדות לחירות, וניגאל גאולת עולם בכ"א.

ובודאי שגם במלחמה רוחנית אין הנצחון ככה הפעולות הגשמיות, אלא כאמור בהמשך פרשת מלחמת עמלק (שם יא), והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו', היינו שעל ידי הרמת ידו בלבד היה יכול לגבור על טומאת עמלק ולשעבד את כל בני ישראל לאביהם שבשמים. ואיתא בזהר הקדוש (פרשת בשלה, ח"ב דף סה, ב; ועיי' רש"י ישעיה לד, י) אמר רבי שמעון וכי קלה היא בעיניך קרבא דא דעמלק, תא חזי מן יומא דאתברי עלמא עד ההוא זמנא ומההוא זמנא עד דייתי מלכא משיחא ואפילו ביומוי דגוג ומגוג לא ישתכח כוותיה, לאו בגין חיילין תקיפין וסגיאין אלא בגין דבכל סמריין דקודשא בריך הוא הוה ^א עיי"ש. וזה נרמז בהמשך הפרשה (שם יג) ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב, היינו שאז רק החליש כוחו של עמלק, ורק כביאת משיח צדקנו ימחה כוחו וזכרו לגמרי.

ובזה יתבאר, כי יתרו חשב תחילה שאפשר לו לעבוד את השי"ת אף מרחוק, אך כששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, היינו שבקריעת ים סוף לא נצמזה משה מאת ה' רק (שמות יד, טז) ואתה הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעהו וגו', וכן במלחמת עמלק שהיא המלחמה עם כוחות הטומאה לצד מה שאמור צא הלחם בעמלק נאמר והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו', אז

^א תרגום: אמר רבי שמעון וכי קלה היא בעיניך מלחמה זו של עמלק, בא וראה מיום שנברא העולם עד זמן ההוא, ומזמן ההוא עד שיבא מלך המשיח, ואפילו בימי גוג ומגוג, לא ימצא כמוהו, לא משום שהיו חילים גבורים ומרובים, אלא משום שבכל הצדדים של הקדוש ברוך הוא היה.

לפרשת יתרו – בדרך דרוש

ורודפים אחריהם, נאמר להם (לעיל ד, יג-יד) התיצבו וראו את ישועת ה', ה' ילחם לכם ואתם תחרישון. לעומת כן כאשר בא עמלק לממא את ישראל, כמו שאמר הכתוב (דברים כה, יח) אשר קרך בדרך, שהוא לשון קרי וטומאה, שהיה מממאן, כמו שפירש רש"י שם, או-או ציוה משה ליהושע (לעיל יז, ט) בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק, והיינו משום שכשעמדו על שפת הים היו רק בסכנה גשמית, ובוזו יש להם לסמוך ולכמות בה', אבל בעמלק שבא לממא את ישראל, יש לצאת ולהלחם מלחמת ה' בעמלק.

והרי זה כמבואר, דבתחילה כשפירש יתרו מעבודה זרה ורצה להתגייר וללמוד תורה, לא ראה צורך לבא לנדוד במדבר לשמוע תורה מפי משה, כי חישוב בדעתו שיוכה ללמוד מפי מלאך ומפי הגבורה וכמו שזכה משה לכך, וכמו שהוביש ה' מי ים סוף ולא עשו ישראל פעולה לכך. אבל כששמע מלחמת עמלק, שיצאו למלחמה ולא סמכו על הנם, כיון דבעניני שמים אין סומכין על הנם, לזה יצא ממקומו והלך למדבר. וזהו דקדוק אומר, מה שמועה שמע 'ובא' דייקא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, כי סתירת שני ענינים אלו מורים על חילוק זה בין צורכי הגוף לצרכי שמים, ולזה יצא ממקומו ובא למדבר, והבן.

[על פי שיעור חומש ורש"י]

פרשת יתרו תש"ט. יציב פתגם]

וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים. (שמות יח, א)

ברש"י, מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

יש לבאר דקדוק אומרו מה שמועה שמע **ובא** דייקא. גם צריך ביאור, שהרי כמה ניסים נעשו לישראל, ומה נתעורר לבוא כששמע שני דברים הללו דייקא.

ויבואר, דהנה הכתוב אומר (ירמיה יז, יז) ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו. לאידך גיסא מצינו שאמרו חז"ל (פסחים סד, ב) אין סומכין על הנם. ונראה לומר, שיש לחלק בזה בגדרם של דברים, דבענין הנוגע לצורך גופו עליו להשליך יתבו על ה', וכשהוא בעת צרה יבטח בה' שיעזרהו ויפלטוהו, אבל בעניני רוחניות ובצרכי שמים בזה לא אמרינן שישמוך על הנם שיבוא, ואם צריך לקנות תפילין או אתרוג נאה לא יישב בחיובק ידים לסמוך על הנם שיוזמנו לידו כמצייאה הבאה מאליה, אלא ישתדל ויטרח בגופו לקיים מצות ה'. והיינו מה שאמר והיה ה' מבטחו דייקא היינו בדברים הנוגעים לעצמו.

הובחתי לחילוק זה יש לראות מקריעת ים סוף ומלחמת עמלק. כי הנה בהיות ישראל חונים על הים ומצרים

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

ויגבה לבו בדרכי ה'

התרחקות ממדת ענוה פסולה

נקדים ענין הידוע מספרים הקדושים (עקידה, שער סד; נועם אלימלך, פרשת שופטים, ד"ה שופטים ושומרים; מאור ושמש, פרשת וישב, עה"פ ויוסף הורד מצרימה) על חובת האדם בעבודת ה' לשלב יחדיו מדת ענוה עם גאות דקדושה לקיים מה שנאמר (דברי הימים ב יז, ו) ויגבה לבו בדרכי ה'. דאף שאכן מדת הגאווה מגונה עד מאד, וכאשר האדם מרגיש עצמו כאדם מושלם ולמדן שמקיים כל המצוות, ושכל הנהגתו בדרך הישרה, ובנין כך רמה רוחו ומדמה במחשבתו מי ידמה לי ומי ישוה לי, הרי עליו הכתוב אומר (משלי טו, ה) תועבת ה' כל גבה לב, ואמרו חז"ל (סוטה ה, א) כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקדוש ברוך הוא אין אני והוא יכולין לדור בעולם, מכל מקום לילך עד קצה האחרון בענוה ושפלות יתירה עד כדי ביטול כל מעשיו, גם זה אינו נכון.

שבן כאשר האדם משפיל עצמו וחושב את עצמו לגרוע שבגורעים, עלול הוא לומר מי אני ומה אני שאקיים את דברי התורה הזאת, הלא אין אני ראוי

בתורה"ק (שמות יח, א) וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים.

במפרשי התורה (עיין יפה עינים, פרשתו, סימן ה) הקשו למה מכנהו עתה בתואר כהן מדין, דמה יחוס יש בזה כאשר בא לספר בשבחיו, וכבר אמרו חז"ל (בבא מציעא נה, ב) מה אני מקיים לא תנונו איש את עמיתו (ויקרא כה, יז), באונאת דברים, הא כיצד אם היה בעל תשובה אל יאמר לו זכור מעשיך הראשונים, אם היה בן גרים אל יאמר לו זכור מעשה אבותיך, אם היה גר ובא ללמוד תורה אל יאמר לו פה שאכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים בא ללמוד תורה שנאמרה מפי הגבורה וכו'.

וברש"י, מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, וכבר עמדו לכאר למה ב' דברים אלו דייקא גרמו לו לבוא אל משה, ובפרט שהתורה אמרה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו.

התעלה כבר למדרגות רמות, ולעומת זאת יש רשע שמחמת מחשבות כאלו הוא מאריך ברעתו, בסברו שממילא כבר אבדה תקותו ואינו יכול עוד לשוב אל ה' ולהתקרב אליו בקיום תורה ומצוות, ושני דרכים אלו סופם לכאר שחת. וזהו הרמז בכתוב (ישעיה כו, יג) ובאו האובדים בארץ אשור והגדחים בארץ מצרים וגו', ארץ אשור רומז לצדיקים המאושרים במעשיהם, ואילו ארץ מצרים רומז לרשעים המשוקעים בשערי טומאה ובגין כך באים לידי יאוש, ששני אלו אינם הולכים בדרך הטוב כי בדרכם יבואו לידי רפיון בעבודת ה'.

על זה רמזו חז"ל (ברכות ל, ב) באמרם, אפילו המלך שואל בשלומי לא ישיבנו ואפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק. דגם צדיק שהוא במדרגה של המלך שואל בשלומי, וגם הרשע שהוא בכחינה של נחש כרוך על עקבו כי הוא כרוך בטומאת הנחש, על שניהם אמרו שלא יפסיקו, רצ"ל שהצדיק לא יפסיק מעבודת ה' מתוך מחשבת גאווה שכבר נתעלה דיו בעבודת ה', והרשע לא יפסיק מהשתדלותו להתקרב אל ה' בתשובה וחרטה על מעשיו, כי כל דרך כזו רעה לאדם, וכל אדם לפי מצבו ומדרגתו צריך לידע היאך להשתמש עם מדות הגאווה והענוה באופן שיביאו לו תועלת בעבודת ה', עכדה"ק.

הקב"ה הרכיב שמים

על הר סיני

להורות על גאות דקדושה

על פי רעיון זה יבואר הא דאיתא במדרש (ילקוט, פרשתן, רמז רפד): כתוב

להתפלל או ללמוד לפני הקב"ה כי הרעותי את מעשי עד מאד ואין עוד נשמה שפלה כמוני אשר אין בה מתום, ומשום כך ימנע עצמו מלקיים את מצוות ה' מתוך מחשבה שממילא לא יעלו לרצון. ולא כך היא דרכה של תורה, אלא בד בבד עם התרחקות ממדת הגאווה ודביקות במדת הענוה, צריך לקיים גם ויגבה לבו בדרכי ה', לראות את חלק הטוב שבו ואת נשמתו אשר ממקור טהור חוצבה, ובכך יעודד עצמו שיכול תמיד להתעלות יותר ויותר בעבודת ה'.

יש צדיק אובר בעדקו ויש רשע מאריך ברעתו

בענין זה איתא בספה"ק תפארת שלמה (פרשת וירא, ד"ה וירא אליו) וז"ל: כי הרשע כאשר רואה בעצמו כי מרה והעציב את רוח ה' מאד, ומתיאש לשוב על ידי זה, הנה גדול עונו האחרון מכל אשר חטא. והצדיק, כי יפתה לבו באמרו הנה רב חילו בשמים לעשות מופתים בארץ, על כן יתשל מלעשות בעבודת ה' ולהתחזק כבראשונה, הנה גם הוא עדי אובר ח"ו, עכל"ק. והיינו שעצם מחשבתו של הרשע שמחמת ריבוי חטאיו אינו יכול לעשות תשובה ולקיים מצוות, הרי זה גופא גדול מכל עוונותיו, וכן הצדיק שיסבור שכבר עשה דיו ואינו צריך להשתדל עוד בעבודת ה', הרי הוא עדי אובר רח"ל.

בזה מבאר הכתוב (קהלת ז, טו) יש צדיק אובר בעדקו ויש רשע מאריך ברעתו, דיש צדיק שנאכר מחמת רוב צדקתו, כי בגין כך הוא סבור שאינו צריך להתעלות עוד ולעבוד את ה' כי הלא

הקב"ה הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני ללמדנו מדת הענוה עיי"ש, והקב"ה הרכין שמים ושמי שמים המורים על מדת הגאווה, על גבי הר סיני המורה על מדת הענוה, להורות ששניהם יחדיו יהיו תמים על מנת שזוכו בני ישראל לקיים את התורה ומצוותיה, כי רק בכך גאות דקדושה יוכלו לילך בדרך הממוצע שלא להרשיע מעשיהם ושלא לבוא לידי רפיון.

זהב וכסף מורים על ענוה וגאווה

ישם בפרשה נאמר עוד (שמות כ, ב) לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם, ויבואר על פי מה שכתב בספה"ק נועם אלימלך (פרשת תשא, ד"ה ועשית כוור) דתיבת 'זהב' מורה על הענוה, כיון שערך האותיות פוחת והולך, תחילה אות ז' ואחר כך אות ה' ולאחריה אות ב', ואילו תיבת 'כסף' מורה על גאווה, כיון שהאותיות הם בסדר עולה, מתחילה אות כ' ואחר כך אות ס' ולאחריה אות פ', עיי"ש לדרכו. ולהנ"ל יש לומר שהקב"ה אמר לבני ישראל, שלא יעשו לא אלהי כסף ולא אלהי זהב, היינו להתרחק ממדת הגאווה המגונה אך גם ממדת ענוה פסולה, אלא לילך בדרך הממוצע של גאות דקדושה ויגבה לבו בדרכי ה'.

הכנעת עמלק על ידי שהביטו ישראל כלפי מעלותיהם

עוד נקדים מה שכתב זקה"ק מסיגוט זי"ע בייטב לב (פרשת תצוה, ד"ה ואתה

אחד אומר (שמות כ, יט) כי מן השמים דברתי עמכם, וכתוב אחד אומר (שם יט, כ) וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר, כיצד יתקיימו שני כתובין הללו וכו', רבי עקיבא אומר מלמד שהרכין הקב"ה שמים ושמי שמים על הר סיני. ולהבין בעי למה כתוב אחד אומר בלשון כי מן השמים דברתי, וכתוב אחר אומר וירד ה' על הר סיני, ואמאי נצרך ענין זה שהרכין שמים ושמי שמים על הר סיני.

ויש לומר שתיכף בקבלת התורה רצה הקב"ה ללמד לבני ישראל את חסרון מדת ענוה פסולה, שלא יחשבו שאינם ראויים לקבל התורה ולקיים את מצוות ה', אלא יקיימו ויגבה לבו בדרכי ה', ואף אם יהיו בשפל המצב ויפלו הרבה מעלות אחרונות לא יסברו שמחמת שפלות מצבם אינם ראויים לעבוד את ה', אלא יתחזקו בכל לבם שבכל מצב שהוא יש להם היכולת לבוא אל היכל המלך, ובכל מדרגה שהם נמצאים יש להם היכולת ללמוד תורה ולהתפלל לפני ה' שיקרבם אליו באהבה. אך כשם שיש להם להתרחק ממדת ענוה פסולה, כן לעומת זאת מוטל עליהם להתרחק ממדת הגאווה המגונה, שלא ירגישו בבחינת אני ואפסי עוד, כי אז אין אני והוא יכולים לדור בעולם והם דוחקים רגלי השכינה (ברכות מג, ב).

על כן נאמר כי מן השמים דברתי עמכם, שמים מורה על גבהות וגדלות, והורה להם בקבלת התורה שצריכים להתנהג בגאות דקדושה. אך מאידך גיסא, וירד ה' על הר סיני, המורה על ענוה, כמו שאמרו חז"ל (סוטה ה, א) לעולם ילמד אדם מדעת קונו שהרי

כמו שדרשו חז"ל (תנבא"ר, פרק כד; סנהדרין ק, א) שריפו ידיהם מדברי תורה, מחמת שסברו שאינם ראויים לכך ויראו לגשת אל הקודש. כרם בזה גופא גרמו לבואו של עמלק, ובשביל לתקן זאת נאמר (שמות יז, יא) והיה כאשר יריים משה ידו, רומז להתנשאות למעלה, ואמרו חז"ל (ראש השנה כט, א) בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה, רצ"ל שמשסתכלין כלפי המעלות הטובות שיש בהם ולא אל חלק הפחיתות, על ידי זה הכניעו כוחו של עמלק וגבר ישראל, עכדה"ק.

יתרו כהן מדין התחזק בגאות דקדושה לבוא אל משה

בזה יבואר הכתוב, וישמע יתרו כהן מדין, שמכנהו כאן כהן מדין לרמוז דאף שהיה בכחינה כה שפלה בהיותו כומר לעבודה זרה והיה חוטא ומחטיא את הרבים, עם כל זה לא בא לידי יאוש ורפיון לומר מה לי לבוא אל משה ולהתקרב שם אל ה' להיות חלק מבני ישראל, אלא התחזק בגאות דקדושה לידע שבכל מצב שהוא יש לו היכולת להיות מבני היכלא דמלכא.

לכך כתב רש"י, מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, רצ"ל שמשני מאורעות אלו קיבל את הכח והידיעה שהוא יכול להתקרב אל ה'. כי בקריעת ים למדים על גנות מדת הגאווה, שכן אז ראו כולם את מפלתו של פרעה הרשע שהיה אומר לי יאורי ואני עשיתי (יחזקאל כט, ג), וכן אמר (שמות ה, ב) מי ה' אשר אשמע בקולו, ועליו דרשו

תצוה) על החובה לילך במדת גאות דקדושה, וביאר הכתוב (שמות יז, ז-ח) ויקרא שם המקום מסה ומריבה על ריב בני ישראל ועל נסותם את ה' לאמר היש ה' בקרבנו אם אין, ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים. דלכאורה היא פליאה עצומה שבני ישראל יאמרו היש ה' בקרבנו אחר שראו את כל הניסים והנפלאות ואת כל האותות והמופתים שעשה הקב"ה לעיניהם במצרים.

ומבאר שם חז"ל: כי מודעת זאת בכל הארץ גדול מעלת ענוה ושפלות, להיות נבזה ונמאס בעיניו עפר ואפר, כמו שאמרו ז"ל (אבות ד, ד) מאוד מאוד הוי שפל רוח. אבל עם כל זה כבר מבואר בספרים הקדושים, וביחוד בעקידה (שער סד) באריכות, ותורף דבריו, להגיע אדם אל שלימותו צריך שתהיה השקפתו אל הטוב שבשרשי מציאותו, ולא אל הרע שבו, כי השרשים הטובים יחייבוהו לפעול פעולות טובות וכו'. ועל דרך זה כתבו המפורשים דהיינו דכתיב (ישעיה יב, ה) זמרו ה' כי גאות עשה, כי צריך לפעמים לאחוז במדת גאווה מצד הנשמה והמעלות טובות שבו, לקנא ביראת ה' כל היום ובהולכים בדרכי ה', לומר כי כמוני כמוהם, ואם בכל עת יהיה פחות ונבוה וכאין, יכול ליפול בשפל המדרגה כאחד הפחותים ללכת בדרכיהם ח"ו, עכלה"ק.

על פי זה מבאר מה שאמרו בני ישראל היש ה' בקרבנו, שאמרו זאת ברוב שפלות רוחם, שכן היו בטוחים דמחמת ריבוי חמאיהם במצרים אין ה' בקרבם ואינם ראויים להיות עמו ונחלתו ולקבל תורה ומצוות. ודין גרמא שהיו ברפידים

אמרו היש ה' בקרבנו וכאו לרפיון בקיום תורה ומצוות, ובכדי לתקן זאת היו צריכים להסתכל כלפי מעלה. וכאשר ראה יתרו שני ענינים אלו, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, למד מכאן שאף שהוא כהן מדין והרשיע מעשיו עד מאד, מכל מקום אין לו להתיאש ולבוא לרפיון, וזה נתן לו הכח לבוא אל המדבר אל משה רבינו ולהצטרף להיות חלק מעם סגולה.

מתוך ד"ק בעידן רעוא דרעוין
ש"ק פרשת יתרו תשנ"ב

חז"ל במדרש (במדבר רבה יג, ג) את הפסוק (משלי כט, כג) גאות אדם תשפילנו. ועל כן אמרו בני ישראל בשירת הים (שמות טו, א) אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים. אך עם כל זאת גם למדם הקב"ה להתחזק בגאות דקדושה, ולכן אמר למשה רבינו (שם יד, טז) ואתה הרם את ממוך וגו', היינו לרומם את האדם כאשר הוא מרגיש עצמו למטה.

ובן הוא במלחמת עמלק, וכנ"ל שבני ישראל היו אז עם עגוה פסולה ולכן

חבר אני לכל אשר יראוך

**שביבי אש מדברות קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
בשולחן הטהור לרגל חמשה עשר בשבט העעל"ט
לקראת הכינוס הכללי 'רצוננו' דקהל חסידי צאנז**

כפי שכבר התפרסם ברבים מה שהוכרו על כינוס כללי ואסיפה לדבר מצוה, לעורר לב ישראל. אמנם האמת לא אכחד שמה שהתפרסם שאנכי הוא המזמין את הציבור, לא היתה דעתי נוחה מנוסח זה, כי מי אנכי ומה אני להטריח אחרים ולצוות עליהם לבוא, אפילו מקרוב וכל שכן לבוא מרחוק, ואדרבה אני צריך להיות נטפל לאחרים לדבר מצוה, 'חבר אני לכל אשר יראוך', להתחבר ליראי ה' וחושבי שמו.

בועקך יצילוך קיבוציך

ואכן, כל מילה על דבר חשיבות האסיפה היא אך למותר, שהרי בוודאי ובוודאי 'רצוננו לעשות רצונך', וזה כל רצוננו לעשות למען כבוד שמים.

כלל ישראל נמצא במצב מר וזקוקים להרבה ישועות, אין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים. והרי ישעיה הנביא אומר (נ, יג) 'בועקך יצילוך קיבוציך', ודרשו במדרש (עיין בראשית רבה פד, א) שעצם האסיפה מציל מיד עשיו.

בוודאי, כל איש אשר יראת ה' בלבבו, הירא ורך הלבב, מי שיש לו אפילו נקודה אחת של יראת שמים, בוודאי יעלה ויבוא ויגיע לכינוס ויאמר 'חבר אני לכל אשר יראוך'.

רצוננו לעשות רצונך

מי שבא רק בגלל התעמולה והעסק וכל הפרסום מסביב, חבל על בואו. החיצוניות שהתגברה בדורנו מקורה מהיצר הרע, ויראי ה' אין זקוקים לענייני עסק של חיצוניות כדי להבין את חשיבות המעמד. הלא אנו מדברים אל כרי לבב ובני בינה מאנשי שלומינו, היימישע יודן, המבינים אשר כוונת כולנו הוא לדבר אחד, לקדש שם שמים. וגם כאן ענין ההתאספות היא להתעורר ולעשות התחדשות בדבר זה, כי כשם שהמומאה והיצר הרע מתחדשים, הרי שעלינו לעמוד כנגדם זה לעומת זה גם בעבודת ה'.

אין צריך לשכנע ולעורר הלבבות עם דברים חיצוניים, הרי 'רצוננו הוא לעשות רצונך'. בני ישראל קרובים להקב"ה, ורוצים שיעזור בעדנו שנוכל לקדש שמו ולקבל עלינו עול מלכות שמים, שיטהר לבנו לעבדך באמת ולקדש המוח. ולכן אם רק שומעים איזה עצה לכך או כינוס שיסייע לכך, הרי שמעצמו ירוץ כל אחד לשם, בלי צורך להזקק לפרסומים חיצוניים.

להזדרז וליטול חלק

כאמור, כל מילה מיותרת. אין מזרזין אלא לזרזין מקדימין למצוות. צריכים להזדרז וליטול חלק. ויחדיו נבקש מבורא כל עולמים: עד מתי לא תרחם ציון ותבנה חומות ירושלים. 'ציון' בנימטריא 'יוסף' שהוא מידת יסוד. אם נתנהג בקדושת 'ציון', בוודאי נבוא לגאולה שבה תבנה חומות ירושלים. ודווקא בשבועות השוכבי"ם יכולים לעורר בזה רחמים ומסוגל הזמן שהתפילות יעלו למעלה. אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש. מה מבקשים בני ישראל לעצמם? רק יראת שמים להם ולבניהם אהריהם, יראת שמים. לגדל דורות קדושים וטהורים, שלא ייבוש המעיין ולא יקצץ האילן.

יעמוד על הברכה ידידנו הנכבד

נדיב הלב הדגול

הרה"ח ר' **יחיאל מיכל רוזנברג** הי"ו

מונטריאל, קנדה

שהרים תרומתו להדפסת הגליון

לעילוי נשמת

אמו החשובה מרת **פיגא** ע"ה

ב"ר יחזקאל שרגא שאלמאן ז"ל

נלב"ע ביום כ"ד שבט תשע"ז

תנצב"ה

הרה"ח ר' מנחם מענדל רייך הי"ו

קרית הבעש"ט, פתח תקוה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח החבר יחזקאל שיחי

לרגל שמחת אירוסיו במזל טוב

עב"ג תחי' בת הרה"ג ר' דוד מרדכי ויינברג שליט"א

בן כ"ק האדמו"ר מטאלנא שליט"א

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

המחותנים, הרה"ג ר' שלום דוב שפיצר שליט"א

ביתר עילית

והרה"ח ר' משה שטיגליץ הי"ו

נתניה

לזכות בנו המו"מ בתויר"ש הבה"ח יהודה שפיצר שיחי

ובתו הכלה תחי' לרגל שמחת אירוסיהם במזל טוב

יזכו להקים בית נאמן בישראל ויעלה זיווגם יפ"ה יפ"ה, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר יששכר דוב ארנפלד הי"ו

ביתר עילית

בן הרה"ג ר' יעקב שלום ז"ל

לזכות בנו בכורו הב' אלימלך שיחי

שנכנס לעול המצוות במזל טוב

יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר דוד לוי הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' משולם פייש אליעזר הי"ו, וחתן הרה"ג ר' יצחק אייזיק ייגר שליט"א

לזכות בנו הב' מאיר נפתלי צבי שיחי

שנכנס לעול המצוות במזל טוב

יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר אסף יוסף ויטמן הי"ו

אשדוד

בן הרה"ח ר' צבי הי"ו, וחתן הרה"ח ר' ישראל דוד בלאנקס הי"ו
ליזכות בנו בכורו שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

הר"ר יקותיאל יהודה דייטש הי"ו

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' שלמה דוד הי"ו, וחתן הרה"ח ר' אלימלך לוי הי"ו
ליזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

*****

משפחת הרשקוביץ הנכבדה הי"ו

לעילוי נשמות

אביהם הרה"ח ר' אליעזר ב"ר משה ז"ל הרשקוביץ

נלב"ע ביום י"א אדר תשע"ה

ואימם מרת סערל ע"ה ב"ר יצחק שלמה שו"ב ברוק ז"ל

נלב"ע ביום כ"ד שבט תשמ"ט

הרה"ח ר' מנחם מענדל ב"ר אברהם חיים ז"ל – נלב"ע ביום ד' ניסן

מרת בילא ע"ה ב"ר משה ז"ל – נלב"ע ביום הושענא רבה תשע"ה

תנצב"ה

*****

משפחת בלומנטל הנכבדה הי"ו

לעילוי נשמת

עטרת ראשם הבעל והאב והאח

המהנדס הדגול ואיש החסד הבלתי נשכח

הרה"ח ר' יהושע פאלק ב"ר אהרן דוד ז"ל בלומנטל

נלב"ע ביום כ"ד שבט תשמ"ז

תנצב"ה

*****

לעילוי נשמת

מרת אידה חיה בת ר' יצחק ומזל ע"ה

נלב"ע ביום כ"ה שבט תשמ"ו

תנצב"ה

*****

הרה"ג ר' **משה ויינגרטן שליט"א**

חבר בית דין צדק נתניה, ודומ"צ בב"ד הגר"נ קרליץ זצ"ל בבני ברק

לעילוי נשמות

אביו הרה"ח ר' **שמואל** ב"ר צבי ז"ל – נלב"ע ביום כ"ד שבט תשס"ו

אמו מרת **גיטל** ע"ה ב"ר משה ז"ל – נלב"ע ביום י"א סיון תשנ"ט

אחיו הרה"ח ר' **צבי** ב"ר שמואל ז"ל – נלב"ע ביום כ"ב שבט תשס"ו

זקיניו הרה"ח ר' **שלום זעליג** ב"ר יוסף יוזפא ז"ל **שטיינמן**

נלב"ע ביום כ"ד שבט תשנ"ה

תנצב"ה

*****

מרת **וואלף** תחי'

ובניה הרה"ח ר' **יחזקאל** הי"ו, והרה"ח ר' **יעקב זאב** הי"ו

וחתניה הי"ו

לעילוי נשמת בעלה, אביהם וחותנם

ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, רודף צדקה וחסד, מראשוני עמודי התווך של מרכז רפואי צאנז, רב פעלים לכל מפעלות הקודש לבית צאנז, שזכה לעמוד לימין

צדיק כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע ולהבחלה"ח כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

הרה"ח ר' **יצחק בן ציון הכהן** ב"ר ראובן ז"ל **וואלף**

נלב"ע ביום כ"ה שבט תשע"ט

תנצב"ה

*****

לעילוי נשמת

אחד מיקירי אנ"ש בעיה"ק ירושלים, שיגע ועמל בתורה בהתמדה ובקביעות,

עבד את השי"ת בחשק ובשמחה, חיזק בתמידות את עצמו ואת סוכביו בשמחת

החיים, ירא את השי"ת ובמצותיו הפיץ מאד, עסק בגמילות חסדים במאור פנים,

קיבל דין שמים באהבה, קנה תורה וחכמה בצלו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע,

בו היה דבוק בלב ובנפש

הרה"ח ר' **אברהם משה קרויס** זצ"ל

בן יבדלחט"א הרה"ח ר' **יחזקאל יום טוב** שליט"א

נלב"ע במיטב שנותיו, ביום כ"ה שבט תשפ"ב

תנצב"ה

הרה"ח ר' ישראל רוטלוי הי"ו

קרית בעש"ט, פתח תקוה

לעילוי נשמת

אביו הרב משה מנחם ב"ר דב יונה ז"ל רוטלוי

נלב"ע ביום כ"ו שבט תשע"ה

תנצב"ה

*****

מרת ארנפלד תחי' - קרית צאנז, נתניה

ובניה, הרה"ח ר' משולם פייש הי"ו, הרה"ח ר' גדליה שלום הי"ו

והרה"ח ר' שמואל צבי הי"ו, וחתניה הי"ו

לעילוי נשמת בעלה, אביהם והותנם

מסופרי המלך כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע

הרה"ח ר' חיים יעקב מאיר ב"ר משה ז"ל ארנפלד

נלב"ע ביום כ"ז שבט תשפ"א

תנצב"ה

*****

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' יצחק דוד ב"ר מנחם יהודה ז"ל

נלב"ע ביום כ"ט שבט תשל"ט

תנצב"ה

*****

הרה"ח ר' יצחק ארנפלד הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמות

אביו הרה"ח ר' ישראל שמואל ב"ר שלום צבי ז"ל ארנפלד

נלב"ע ביום כ"ט שבט תשנ"ג

ואמו מרת שאשא ב"ר צבי ז"ל - נלב"ע ביום ב' אדר תשע"ז

תנצב"ה

*****

לקיים רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להדפסת גליונות הד"ת

לכבוד השמחה במעונם או להנציח קרובים

נא יפנו מבעוד מועד

בטלפון: 052-7140042

היו נכונים!

קהל אנשי שלומנו

נקראים בזאת בקריאה של חיבה להשתתף

בכינוס הכללי

דקה חסידי עאנו

רעוננו

לעשות רעונך

במטרה לעמוד איתן בניסיונות הזמן

מתוך התרוממות, התעלות והתעוררות

*

הכינוס הגדול יתקיים אי"ה ביום שני הבעל"ט

כ"ו בשבט

בשעה 7:30 בערב

בהיכל רוזנברג, קרית עאנו נתניה

תוכנית עשירה * פרקי שירה והתעוררות * בר עשיר

הסעות ייצאו מכל ריכוזי אנ"ש בארץ.

מוקד הסעות ארצי בקול עאנו 072-3152000 שלוחה 82

המוקד יסגר לרישום ביום ראשון בשעה 14:00